

14. MIHAIL Paul. *Cărți bisericești, manuscrise și icoane din Basarabia*, în volumul *Mărturii de spiritualitate românească din Basarabia*, Chișinău “Știința”, 1993.
15. POPOVSCHI Nicolae. *Istoria bisericii din Basarabia în veacul al XIX-lea sub ruși*. Chișinău, Museum, 2000.
16. SAVA Aurel V. *Mănăstirea Hârbovățul (1730–1816), ctitori, egumeni și documente*, în *Revista Societății Istorico-Arheologice din Basarabia*, vol. 24, 1934.
17. TOMESCU Const. *Diferite știri din arhiva consiliului eparhial Chișinău*, în *Arhivele Basarabiei*, nr. 3, 1934, an. 9, nr. 1-4, 1937.

**SITUAȚIA DIN AGRICULTURA RASS MOLDOVENEȘTI DUPĂ ÎNCHEIEREA
PROCESULUI DE COLECTIVIZARE FORȚATĂ A GOSPODĂRIILOR
INDIVIDUALE ȚĂRĂNEȘTI**

**THE SITUATION IN MOLDOVAN RASS AGRICULTURE AFTER THE END
OF THE PROCESS OF FORCED COLLECTIVIZATION
OF FARM INDIVIDUAL FARMS**

*Valentin Burlacu, dr., conf. univ.,
UPS „Ion Creangă” din Chișinău*

*Valentin Burlacu, PhD, associate professor,
„Ion Creanga” SPU from Chisinau
ORCID: 0000-0003-1620-9493*

CZU: 94(478):631.115

DOI: 10.46728/c.v3.25-03-2022.p144-151

Abstract

The forced collectivization and the establishment of the kolkhoz system, achieved with unfair prices and colossal sacrifices, by undermining the productive forces of the village households, constituted effective levers for the Stalinist regime to squeeze not only the surplus of agricultural products from the villages but also a part of the products necessary for peasants' consumption. In the first years after the end of collectivization, it became possible to increase the volume of cereal collections 2 to 3 times, even under the conditions of the general decrease in the agricultural production, ensuring the needs of the cities and the export operations. From the Stalinist authorities' point of view, the forced collectivization had to secure the success of the accelerated industrialization and militarization of the USSR economy.

Key-words: crops, collection, kolkhoz, pressures, harvest, surplus

După încheierea procesului de colectivizare compactă, pentru autoritățile bolșevice, problema majoră la sate rămânea colectarea produselor agroalimentare, înregimentarea în continuare a gospodăriilor individuale țărănești în colhozuri, lupta împotriva celor care încă nu acceptase orânduirea colhoznică sau, din anumite motive, nu livrau statului cantitatea solicitată de cereale și alte produse agricole.

Pe lângă aplicarea metodelor represive față de țăranii care nu doreau să intre în colhozuri, din 1932, treptat aceste metode sunt extinse și asupra colhozurilor care nu realizau planurile de colectare a produselor agroalimentare. Frustrat de această situație, Stalin în ianuarie 1933, a ajuns să afirme că și colhozurile pot deveni organizații antisovietice, dacă în ele vor conduce „eserii și menșevicii, ofițerii petliuriști și alți albgardiști, foștii denikiniști și kolciacoviști”.

Corespunzător, în anul 1933 a luat amploare campania de curățire a colhozurilor și organizațiilor de partid de la sate de aceste „elemente”.

Conform hotărârii Plenei CC al PC (b) din toată Uniunea, din ianuarie 1933, în cadrul SMT au fost create secții politice. Acestea erau organizate pentru o anumită perioadă, având atribuții excepționale. În rezoluția plenei era specificat: „Sarcina primordială a secțiilor politice ale SMT este asigurarea necondiționată și la timp a realizării de către colhozuri și colhoznici a angajamentelor față de stat, [...] lupta cu manifestările de sabotare a măsurilor partidului și statului cu privire la colectarea cerealelor și cărnii” [1, p. 476].

Deja în anul 1933, ca urmare a activității reprezentanților acestor secții, sub motivul „purificării” colhozurilor de „elemente de clasă străine”, au fost excluși din gospodăriile colective agricole circa 1000 de membri, inclusiv 116 președinți de colhozuri, 155 membri ai cârmuirii colhozurilor, 100 șefi de gospodărie, 169 brigadieri, 100 contabili etc. [1, p. 476].

De asemenea, potrivit aceleiași hotărâri a partidului bolșevic, în primele luni ale anului 1933, colhozurile care nu îndeplineau planul de livrare a cerealelor către stat, erau trecute pe „tabla neagră”, măsură de represiune ce prevedea ridicarea tuturor mărfurilor din magazine, interzicerea comerțului, sigilarea depozitelor de cereale ale gospodăriilor colective etc. Dacă și după aceste măsuri colhozurile nu se achitau cu obligațiunile pe care le aveau, urma desființarea lor, confiscarea bunurilor și deportarea țăranilor. [6, p. 237].

Pentru a influența în mod decisiv procesele din agricultura colectivizată, la sate este extinsă activitatea partidului bolșevic. La 1 noiembrie 1933 în colhozurile din RASSM erau înregistrate 181 de organizații și 140 celule de partid, 97 de grupuri de candidați în rândurile partidului, 67 de celule mixte de partid și comsomoliste. La sate lucrau 2365 de comuniști în 485 de colhozuri, din cele 625 existente în republică. În anii următori rețeaua organizațiilor de partid la sate s-a extins considerabil.

Reorganizarea agriculturii, după încheierea procesului de colectivizare compactă a gospodăriilor țărănești s-a desfășurat în condiții specifice și cu mijloace tehnico-materiale rudimentare. Forma de bază în organizarea muncii agricole au devenit colhozurile.

În scopul de a-i forța pe toți țăranii să intre în colhozuri, pentru gospodăriile individuale erau repartizate cele mai rele și îndepărtate terenuri agricole, de la ei erau percepute de 1,5 - 2 ori mai multe produse agricole, erau presați de impozitele excesive. În optica lui Stalin, transformările socialiste la sate vizau nu numai lichidarea chiaburimii ca și „clasă”, dar și eliminarea oricăror gospodării individuale. În cadrul unei consfătuiri cu secretarii comitetelor republicane, ținutale și regionale de partid, desfășurată de CC al PC (b) din toată Uniunea, I. Stalin în mod deschis a declarat: „Trebuie de creat o așa situație, în care țăranul individual cu gospodăria lui personală să trăiască mai rău, pentru ca el să aibă mai puține posibilități, decât colhoznicul”. Și în continuare: „Evident, este necesar să întetăm presiunea fiscală”. [1, p. 477].

În anul 1935 a fost adoptat noul Statut al artelului agricol, care reglementa relațiile de producție în gospodăria sătească socializată, declara formal drepturile și obligațiile membrilor, determina suprafața lotului de pământ de lângă casă și numărul vitelor productive din folosința personală a colhoznicului. Pentru membrii colectivelor agricole a fost stabilit un număr minimum obligatoriu de zile lucrătoare pe care colhoznicii erau obligați să le presteze lunar și anual în diferite domenii ale gospodăriei sătești. Era, de fapt, o nouă „legare de glie” a țăranilor. Cu atât mai mult, că sistemul de pașapoarte sovietice, introdus în anii '30, n-a fost extins și asupra cetățenilor din localitățile rurale.

Ca urmare a presiunilor exercitate de autorități asupra gospodăriilor individuale, procentul de colectivizare a fost în continuă creștere. La 6 iulie 1936, 718 gospodării agricole din RASSM întruneau 109.935 gospodării țărănești din totalul de 114,3 mii, sau 96,1 %. Pe câmpurile socializate munceau mai mult de 200 mii colhoznici. La sfârșitul anului 1937 colhozurile întruneau deja 96,6 % din gospodăriile țărănești și 99,5 % din suprafața arabilă. Existau 718 colhozuri și 11 sovhozuri. [2, p. 209].

La începutul anului 1940 în RASSM erau 715 colhozuri și 11 sovhozuri, care reuneau 97,9 % din numărul gospodăriilor țărănești și 99,6 % din toate suprafețele cultivabile ale republicii autonome. Nu erau incluse în colhozuri doar 2415 gospodării țărănești.

Tehnica de bază a producției colhoznice era concentrată în SMT, care erau întreprinderi de stat și prestau colhozurilor servicii pentru plată, în natură, la prețuri exagerate. Colhozurile dispuneau doar de mașini și mecanisme propulsate de cai și boi, precum și de unele mijloace de transport. La sfârșitul primului cincinal funcționau 21 SMT, care dispuneau de 623 tractoare și altă tehnică agricolă. În 1937 activau 26 SMT. Respectiv, în anii 1933 - 1937, a sporit și înzestrarea tehnică a acestora: tractoare de la 900 la 1541, combine de la 73 la 413, trierătoare de la 163 la 515, semănători de la 461 la 670 (760), pluguri pentru tractoare de la 946 la 1333. [8, p. 209].

În anul 1939, cele 27 SMT care deserveau gospodăriile colective, dispuneau de 1742 de tractoare, 492 de combine, 505 trierătoare, 782 de semănătoare cu tracțiune mecanică pentru tractoare, 568 autovehicule și multe alte mașini și inventar agricol. În 1937 unui tractor i-au revenit în medie câte 618 de hectare prelucrate, iar în 1938 - 638 ha. [1, p.479].

Acest spor al asigurării tehnice în SMT a permis ridicarea nivelului de mecanizare a lucrărilor agricole, în 1935 el constituia 37,8 %, în 1937 - 69,5 %, în 1939 - 74 % (conform altor date în proporție de 70 - 90 %). În primul rând, acest indice viza lucrările agricole complexe de câmp și, în mod special, aratul, semănatul și recoltările. Lucrările din viticultură, pomicultură, legumicultură, cele din ramura zootehniei erau executate, de regulă, manual. [5, p. 183, 184, 198].

În condițiile creșterii nivelului de înzestrare tehnică a lucrărilor agricole și aplicării procedurilor agrotehnice, productivitatea muncii s-a caracterizat nu numai prin lărgirea suprafețelor arabile, dar și creșterea recoltei la hectar. Conform informațiilor oficiale, care evident erau exagerate, în 1934 colhozurile din republică au recoltat în medie câte 8,3 chintale de cereale la hectar, în 1935 - 10,3, în 1936 - 12,3, 1937 - 13,2. În ansamblu, pe cincinale, acest indice a constituit: în primul cincinal - 8,1 chintale, cel de-al doilea - 11,6, în anii 1938 - 1939- mai mult de 14 chintale. Conform altor informații, recolta la hectar a cerealelor a constituit în medie în al doilea cincinal 13,5 chintale, iar în anii 1935 - 1939 - 11,8 chintale/ha. [1, p. 481].

Pe lângă faptul că agricultura trebuia să asigure populația cu produse alimentare, iar industria, în special, industria alimentară cu materia primă necesară, în condițiile republicii gospodăria sătească avea și unele particularități, care vor fi luate în considerare de autoritățile bolșevice. În acest context, Gr. Starii, încă în decembrie 1924, în cadrul Conferinței I-a regionale de partid, referindu-se la necesitatea dezvoltării viticulturii și pomiculturii, remarca: „În republica noastră agricultura își are particularitățile ei deosebite. Pe de o parte avem puțin pământ, dar în schimb avem condiții pentru a dezvolta culturile intensive”. El mai evidenția că „avem perspective mari în producția de tutun. Pe vremuri raioanele de pe malul Nistrului furnizau materie primă pentru fabricile de tutun din sudul Rusiei”. [3, p. 154].

Pentru a stimula cultivarea acestor culturi, în Rezoluția asupra raportului secției agricole a Comitetului Revoluționar al RASSM (23 aprilie 1925) se stabilea: „A lua, de asemenea, toate măsurile pentru mărirea suprafețelor de livezi, vii și plantații de tutun, în care scop să fie mărite pe linia Băncii agricole creditele pe termen lung și pe termen scurt”. [3, p. 178]. De asemenea, oportunitatea intensificării producției agricole prin creșterea suprafețelor cultivate cu culturi care necesitau un volum de muncă mai mare, era dictată de existența unui surplus de brațe de muncă în gospodăria sătească, în condițiile suprapopulării satelor sau a așa-zisei „suprapopulări agrare”, lipsei de pământ, mecanizarea unor procese agricole.

Astfel, organele de partid, pe lângă cultivarea cerealelor, cu scopul de a asigura industria alimentară cu materia primă necesară, dar și a satisface necesitățile regiunilor industriale ale Uniunii Sovietice cu produse din gospodăria sătească și mărfuri ale industriei alimentare, o atenție sporită au acordat lărgirii în gospodăriile colective anume a suprafețelor destinate cultivării culturilor intensive, fapt ce în condițiile colectivizării compacte nu mai constituia o problemă, doar decât interesul propriu-zis al producătorilor - colhoznicilor.

În anii 1932 - 1939, suprafața culturilor intensive în gospodăriile colective, precum a viilor și livezilor, s-a lărgit de 3,4 ori, ajungând la 22.352 ha, inclusiv a viilor de la 2, 7 mii ha la 9087, a livezilor de la 3,9 mii ha la 13.265, iar a grădinilor de zarzavat de la 4,7 mii ha la 7,1 mii. În 1939 colhozurile au cultivat peste 9 mii ha sfeclă de zahăr și peste 2 mii ha de tutun. [2, p. 209-210].

În 1939 suprafața totală a viilor din republică, inclusiv a celor din posesia colhoznicilor, alcătuita 23.626 ha și a livezilor - 22.499 ha. Deci, gospodăriile auxiliare ale colhoznicilor dispuneau de suprafețe mai mari de vii și livezi decât gospodăriile colective în care activau.

În unele lucrări, aceste cifre raportate la anul 1939, în mod eronat, sunt atribuite exclusiv colhozurilor. Către mijlocul anului 1940 suprafața totală a livezilor și viilor în republica autonomă a sporit la 47,1 mii ha, față de 6 mii ha în 1918.

Respectiv, s-au înregistrat anumite sporuri în aceste ramuri. Recolta medie a sfeclei de zahăr la hectar a crescut de la 141,1 chintale în 1935, la 253,5 în 1936 și la 259,7 în 1937. Achizițiile de struguri de către întreprinderile industriale pentru producerea băuturilor alcoolice au sporit de la 2685 tone în anul 1933, la 20100 tone în 1937. [1, p. 482].

Situația cea mai gravă în gospodăriile colective se înregistra în domeniul zootehniei. Se știe că în timpul colectivizării, țărani pentru a nu socializa vitele, în condițiile când nici nu puteau să le vândă, preferau să le sacrifice pentru consumul personal. Acest fenomen s-a intensificat și a luat proporții catastrofale în timpul secetei și foametei din anii 1932 - 1933, din cauza lipsei de furaje pentru animale și a subnutriției țăranilor.

Pe măsura redresării situației în sectorul zootehnic obștesc, a crescut treptat numărul de ferme și al șeptelului. În anul 1934 colhozurile dispuneau de 289 ferme, iar în anul 1938, 1062 ferme de vite mari cornute, porci, oi și capre. Respectiv, s-au înregistrat sporuri în creșterea animalelor de diferite specii. În 1937 gospodăriile colective dispuneau de 23,6 mii vite mari cornute, 41,5 mii porci, 69,9 mii oi și capre. Din 1933 până în 1939 numărul de vite mari cornute în colhozuri a crescut de 3,7 ori (de la 11,2 mii la 41,8 mii capete), al porcilor de 4,6 ori (de la 11,5 mii la 52,8 mii), oi și capre - de 2,2 ori (de la 42,4 mii la 95,5 mii).

Însă, numărul de ferme existente, care îl depășea de circa 1,5 ori pe cel al colhozurilor, nu însemna că fiecare gospodărie colectivă era în posesia unei ferme. Acest număr includea separat toate tipurile de ferme (de vite mari cornute, porci, păsări, oi și capre, cai), încât o

gospodărie colectivă avea mai multe unități zootehnice, altele nici una. Astfel, în 1939, 38,6 % din gospodăriile colective nu aveau bovine, iar 22,4 % - niciun fel de animale. [2, p. 209].

În ceea ce privește numărul general de capete de vite (din gospodăriile de toate genurile: colective și individuale), nivelul de până la colectivizare (1928) așa și nu a fost atins. Această stare de lucruri a influențat considerabil asupra volumului producției întreprinderilor industriale care se preocupau de prelucrarea laptelui și a cărnii și producerea mărfurilor respective. În anii 1933 - 1937 producerea conservelor din carne a înregistrat o scădere constantă, respectiv de la 8061 mii unități convenționale la 3643 mii.

Pentru a-i cointeresa pe colhoznici să participe activ în muncile agricole, erau impuse diferite forme de stimulare morală, caracteristice regimului, precum mișcarea frunțașilor și a inovatorilor, în agricultură a fost extinsă mișcarea stahanovistă, care a fost inspirată la început în industrie, decorarea acestora cu medalii și ordine. Deja în anii 1933 - 1935, peste 80 % din colhozurile republicii erau antrenate în întrecerea pentru ridicarea recoltei la hectar. Întrecerea se desfășura aparte între raioane, colhozuri, brigăzi, zvenouri și, chiar colhoznici. În această perioadă numărul colhoznicilor - „frunțași” a crescut de la 5,5 mii la 33,5 mii, iar în anul 1937, mișcarea stahanovistă cuprindea 25000 de lucrători din gospodăria sătească a RASSM.

Schimbările intervenite în agricultura colectivizată, în anii 1934 - 1939, eforturile depuse în acest sens, înzestrarea tehnică a producției agricole au condus la creșterea veniturilor colhozurilor din republică mai mult de trei ori, alcătuind 88043,7 mii ruble.

Drept argumente în favoarea dezvoltării orânduiri colhoznice, ridicării nivelului de trai, sunt aduse informațiile cu privire la retribuirea în natură și în bani a colhoznicilor. Astfel, în 1934, 41,8 % din colhozuri au acordat membrilor gospodăriilor colective de la 3 până la 7 și mai multe kilograme de produse agricole pentru o zi de muncă, în 1935 - 66,9 %, iar în 1937 - 93 % din gospodăriile colective. În afară de plata în natură, începând cu anul 1934, colhoznicii erau retribuiți pentru munca depusă și cu bani. În anul 1934, această retribuire a constituit în medie 0,55 ruble, în 1936 - 1,07, iar în 1938 - 1,13 ruble pentru fiecare zi de muncă. [1, p.484].

Totuși, chiar dacă în anii care au urmat procesului de colectivizare a gospodăriilor țărănești, s-au înregistrat anumite progrese în agricultură, sectorul colectiv nu era în stare să asigure o dezvoltare normală a relațiilor de producție la sate, determinată nu atât de factori obiectivi, cât de factori subiectivi. Pământul, fondurile de producție ale colhozurilor erau valorificate ineficient din cauza nerentabilității muncii. Baza tehnico-materială era slabă. Pe lângă tehnica modernă, tradițional se foloseau plugul tras de cai și boroana. Dependența de condițiile climaterice, secetele dese sau inundațiile, înghețurile sezoniere și anii neroditori cauzau o scădere periodică a volumului producției agricole și o reducere a șeptelului.

Însă cauza principală a productivității scăzute a agriculturii colectivizate consta în metodele de organizare a muncii și lipsei cointeresării materiale a țăranilor în condițiile retribuirii mizere pentru munca depusă. Pământul era proprietate a statului, dat în folosință țăranului. Restul averii colhozurilor, deși era considerată avere colectivă, țăranul, însă, nu se simțea stăpân. Mai mult decât atât, partea cea mai mare din roadă era colectată de stat direct de pe fățare și din hambare la prețuri, care de cele mai multe ori nu acopereau cheltuielile pentru producerea ei. Retribuirea muncii colhoznicilor se efectua în natură, la sfârșit de an, în funcție de numărul de zile lucrate și volumul producției rămase după achitarea cu statul. Răspătata cu bani, introdusă din anul 1934, era parțială, mai mult simbolică.

O trăsătură caracteristică a noului sistem de gospodărire la sate, devenit un viciu, l-a constituit metodelor defectuoase, birocratice de dirijare a colhozurilor și prezența unui aparat de conducere numeros. Ca urmare, gospodăriile colective nici pe departe nu erau în stare să satisfacă cerințele de bază ale colhoznicilor. Și acest lucru era bine cunoscut de autorități.

Unele asigurări cu caracter social de care beneficiau țăranii din partea statului, cum ar fi asistența medicală și învățământul gratuit, fonduri acumulate indirect tot de la populație, inclusiv de la colhoznici, aveau un pronunțat caracter propagandistic și serveau obiectivelor politice ale regimului. Acordate prioritar nomenclaturii de partid și populației orașelor, nu puteau ameliora radical situația materială a colhoznicilor. Este de reținut și faptul că sistemul asigurării de stat cu pensii nu a fost extins asupra colhoznicilor [4, p. 268], constituind un exemplu de discriminare a acestora din partea regimului.

Un indiciu concludent, care denotă dezinteresul colhoznicilor pentru munca colectivă, este faptul că în 1937, numai 28,8 % dintre ei au înregistrat de la 200 până la 300 zile - muncă. În condițiile când munca în colhozuri era organizată defectuos, lipsa cointerесarea materială, volumul retribuiri în natură și bani al colhoznicilor era sub minimul de existență, membrii colhozurilor acordau prioritate muncii în gospodăriile auxiliare, de pe lângă case și mai puțin interes pentru munca colectivă.

Astfel, colhoznicilor conform Statutului artelului agricol, li se permitea să aibă în folosință personală loturi de pământ pe lângă casă, plantații de vii, livezi și legumirii în afara localității, care însumate nu trebuiau să depășească suprafața prestabilită. De asemenea, puteau întreține un anumit număr de animale și păsări. Însă, pentru a-i face pe țăranii să înțeleagă „avantajele” muncii colective, gospodăria auxiliară a colhoznicilor nu numai că era limitată, dar și reglementată de autoritățile locale, care urmăreau cu strictețe respectarea normelor stabilite.

Mai mult, vitele, recolta de pe lotul de lângă casă, în special, livezile și viile din gospodăriile auxiliare erau supuse unui impozit mare. Pe de altă parte, țăranii nu erau cointerесаți în producerea unor cantități mai mari decât necesitățile proprii, deoarece prețurile de achiziție stabilite de stat pentru mărfurile furnizate din gospodăriile auxiliare, așa zisul „surplus” - laptele, carnea, ouăle, lâna ș. a., erau foarte joase.

De asemenea, erau supuse impozitării orice fel de activități pe care le prestau pe lângă casă țăranii colectivizați, precum meșteșugurile mărunte (țesutul, fierăria, confecționarea hainelor, încălțăminte și a.), gospodăriile auxiliare reducându-se la statutul de economie naturală. Era o componentă a politicii promovate de regimul bolșevic în vederea socializării totale nu numai în industrie, dar și în gospodăria sătească.

Una din puținele excepții, de intervenție benefică a organelor de partid și de stat pentru a stimula anumite sfere de activitate a gospodăriilor auxiliare ale colhoznicilor, ține de creșterea vitelor mari cornute. Luând în considerație, că gospodăriile colective nu erau în stare nicidecum să asigure necesitățile minimale nu numai ale colhoznicilor, dar și ale populației orașelor cu produse din sectorul zootehnic și materie primă industria alimentară, CC al PC (b) din toată Uniunea și SCN al URSS în scopul de a ameliora situația în acest domeniu important, care a avut de suferit de pe urma colectivizării forțate, au adoptat, la 14 august 1933, o hotărâre specială „Despre acordarea de ajutor colhoznicilor fără vaci la procurarea vacilor”. În hotărâre se punea sarcina, ca fiecare familie colhoznică să aibă vacă.

Drept urmare, numărul gospodăriilor țărănești care dispuneau de vaci, a crescut de la 43,2 % în 1928, la 51 % în 1934, până la 76 % în 1938. Respectiv, a crescut și șeptelul în general. În 1937, gospodăriile auxiliare ale colhoznicilor dispuneau de 111,2 mii vite mari cornute, 81,8 mii porci și 65,2 mii oi și capre. În anii 1934 - 1938 acest spor a constituit: vaci - de la 36,5 mii la 56,9 mii; oi și capre - respectiv 58,8 mii și 135,1 mii; porci - 32 mii și 123,3 mii [5, p. 184] depășind cu mult numărul de vite aflate în posesia gospodăriilor colective.

În schimb, este de reținut că în gospodăriile auxiliare ale colhoznicilor brusc a scăzut numărul cailor, sau, în genere, erau pe cale de dispariție, deoarece în condițiile când cea mai mare parte a terenurilor agricole au fost socializate, iar loturile rămase în folosința țăranilor au fost reduse drastic, nu mai era nevoie de a-i întrebuința ca în trecut drept forță de tracțiune. Cu atât mai mult că și întreținerea lor cu furaje, în virtutea suprafețelor disponibile, nu mai era posibilă.

În pofida diferitelor restricții, impuse colhoznicilor cu privire la mărimea loturilor, numărul de vite și păsări aflate în proprietate personală, impozitări excesive, gospodăriile auxiliare erau pentru ei principala sursă de existență și de satisfacere a necesităților vitale, în asigurarea cu produse alimentare de primă necesitate. Acest fapt este recunoscut chiar și de adepții istoriografiei „moldoveniste” [4, p. 268], care au elogiat pretinsele realizări în gospodăria sătească din RASSM după încheierea colectivizării. În perioada colectivizării forțate și în primii ani ai orânduirii colhoznice situația materială a țăranimii s-a înrăutățit comparativ cu anii NEP-ului - satul a început mai prost să se alimenteze, să consume mai puțină pâine și carne, mai mulți cartofi.

Țărănimea colhoznică, supusă unor schimbări cardinale în modul de viață, a rămas o clasă marginalizată a societății sovietice, o piesă emblematică decorativă din alianța de „nezdruncinat” cu clasa muncitoare. Adusă drept jertfă pe altarul viitorului „luminos”, a fost exploatată crunt, indirect pentru a stoarce cât mai multe produse agroalimentare și mijloace financiare din gospodăria sătească, necesare pentru industrializarea accelerată și militarizarea economiei Uniunii Sovietice.

Colectivizarea forțată și statornicirea orânduirii colhoznice, atinse cu prețuri nejustificate și jertfe colosale, prin subminarea forțelor de producție ale gospodăriei sătești, au constituit pentru regimul stalinist pârgii eficiente de stoarcere nu numai a surplusului de produse agricole de la sate, dar și a unei părți din necesarul pentru consumul personal al țăranilor. În primii ani după încheierea colectivizării, a devenit posibil, chiar și în condițiile scăderii generale a producției agricole, să sporească de 2-3 ori volumul colectărilor de cereale, asigurând astfel necesitățile orașelor și operațiunile de export. Cu alte cuvinte, în optica autorităților staliniste, colectivizarea forțată a determinat succesul industrializării accelerate și militarizării economiei URSS.

BIBLIOGRAFIE

1. BURLACU, V. *Formarea și evoluția Republicii Autonome Sovietice Socialiste Moldovenești (1924-1940)*. București-Brăila: Academia Română - Institutul de Arheologie Iași Muzeul Brăilei „Carol I”. Editura Academiei Române, Editura Istros a Muzeului Brăilei „Carol I”, 2021. 690 p. ISBN 978-973-27-3385-1; ISBN 978-606-654-443-6.
2. CIOBANU, V. Teritoriile din stânga Nistrului în perioada interbelică. În: *Republica Moldova: ed. encicl. / Inst. de Studii Enciclopedice*; col. red.: Gh. Duca (preș.). *Ediția a doua revăzută și adăugită*. Chișinău: Institutul de Studii Enciclopedice, 2011, pp. 207-210.

3. *Formarea RSS Moldovenești și crearea Partidului Comunist al Moldovei. Culegere de documente și materiale.* Chișinău, Cartea Moldovenească, 1986. 465 p.
4. *Istoria Republicii Moldova din cele mai vechi timpuri până în zilele noastre. Ediția a treia, revăzută și completată.* Asociația oamenilor de știință din Moldova „N. Milescu Spătarul”. Chișinău: Tipografia centrală, 2015. 452 p. ISBN 978-9975-9976-9-0.
5. *Istoria RSSM în două volume, vol. II.* Red. respon. S. P. Trapeznikov. Chișinău: Cartea Moldovenească, 1968. 680 p.
6. NEGRU, E Masa rotundă României din URSS sub Imperiul Foamei artificiale (anii 20 - 30 ai secolului XX). *Revista de Istorie a Moldovei.* 2011, nr. 3-4, pp. 236-238. ISSN 1857-2022.
7. REPIDA, A *Formarea RSS Moldovenești.* Chișinău: Cartea Moldovenească 1977. 378 p.
8. *Republica Moldova: ed. encicl.* Inst. de Studii Enciclopedice. Col. red.: Gh. Duca (preș.). Ediția a doua revăzută și adăugită. Chișinău: Institutul de Studii Enciclopedice, 2011. 780 p. ISBN 978-9975-67-648-9.

INFRAȚIUNI ÎMPOTRIVA INSTITUȚIILOR ȘI SECURITĂȚII STATULUI ÎN LEGISLAȚIA MEDIEVALĂ ROMÂNEASCĂ

CRIMES AGAINST THE STATE INSTITUTIONS AND SECURITY IN ROMANIAN MEDIEVAL LEGISLATION

*Silvia Chicu, dr., conf. univ.,
UPS „Ion Creangă” din Chișinău*

*Silvia Chicu, PhD, associate professor,
„Ion Creanga” SPU of Chisinau
ORCID: 0000-0002-6822-7426*

CZU: 34(498)(091)

DOI: 10.46728/c.v3.25-03-2022.p151-155

Abstract

In the present study, we set out to analyze the crimes against the state from the perspective of medieval law. The Romanian legal sources from the 17th century classify the crimes against the state as the most serious. The gravity of these violations is determined by the danger they posed to the independence of the state. The study shows that the betrayal of the Lord - the owner of the ruling institution - was associated with the crime against the state, because the clauses of the feudal contract were violated. Any actions against the life, activity and honor of the Lord were qualified as serious offenses and punishable by death. From the register of crimes against the state were also analyzed: coin counterfeiting, forgery of documents and false oath.

Key-words: crime, state, medieval law, punishment

Infrațiunile împotriva statului, instituțiilor statului au fost și sunt considerate cele mai grave infrațiuni, deoarece amenință independența și suveranitatea statală. Actualitatea studierii temei rezidă în faptul că în Republica Moldova s-au înregistrat cazuri de comitere a unor asemenea infrațiuni, sau această suspiciune planează asupra unor actori politici.

Istoriografia universală și cea românească au atras atenție acestei probleme de cercetare în studii generale sau speciale. Acest subiect sensibil, deși uneori tendențios, a fost analizat de către istorici [1, 3, 8]. O analiză a conceptului de trădare în evul mediu în Țara Moldovei a întreprins istoricul Virgil Pâslariuc [6] și Ion Eremia [4]. Scopul studiului nostru este de a